

SZABAD ÚJSÁG

SZLOVÁKIAI MAGYAR HETILAP

4. szám

2007. január 24. XV. évfolyam

<http://www.hhrf.org/szabadujsg>

Ára (műsorújsággal együtt)

15 Sk / 90 Ft

Egyedülálló anyák 5.

A jobb érvényesülés hamis érve 8.

Beszélgetés Pitti Katalinnal a vegetarianizmusról 19.

Felvidéken jártak az állásukból menesztett kolozsvári tanárok

A Selye Egyetemet tekintik példának

Négynapos felvidéki úton járt dr. HANTZ PÉTER és dr. KOVÁCS LEHEL, a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem (BBTE) volt tanárai, akiket a közelmúltban azt követően menesztettek állásukból, hogy magyar nyelvű feliratokat helyeztek el az egyetemen. Mindketten tagjai, alelnökei annak a Bolyai Kezdeményező Bizottságnak (BBK), amelynek célja az önálló magyar nyelvű erdélyi felsőoktatás kivívása. A két fiatal tanárral dunaszerdahelyi tartózkodásuk idején beszélgettünk.

● Mik voltak azok a „szörnyű” magyar feliratok, amiket elhelyeztek az egyetemen?

Hantz Péter

Kovács Lehel

Hantz Péter: Például Dohányozni tilos, Ady Endre-terem, Tudakozó vagy a Braszai Sámuel neves erdélyi polihisztorról elnevezett terem bejárata elé – ahol addig csak a román helyesírás szerint volt kiírva a neve –, mi kiírtuk magyarul is.

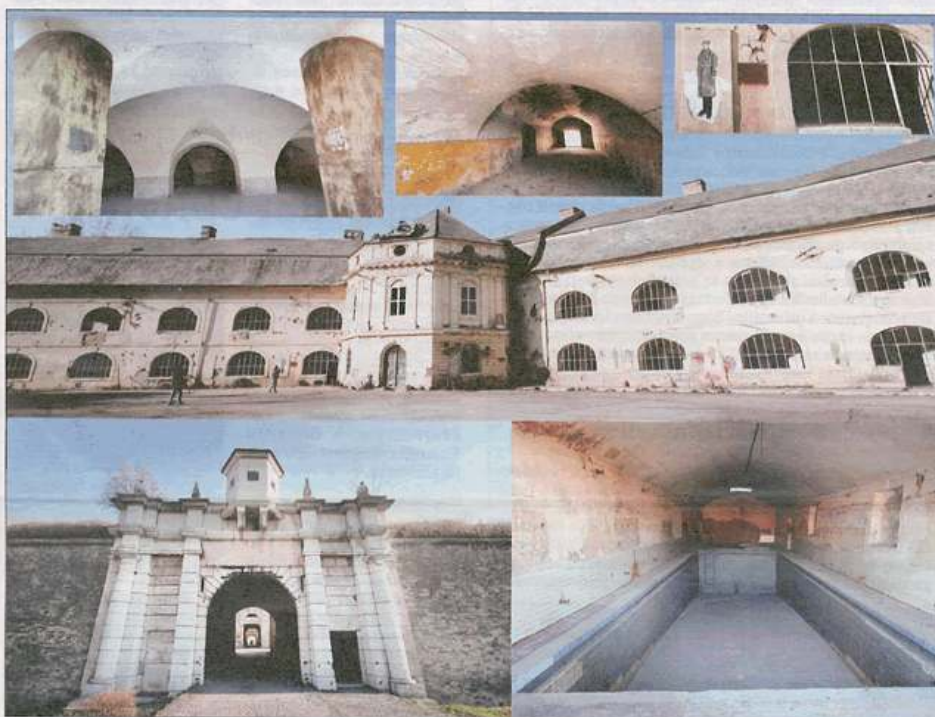
● Ezt követte az elbocsátás. Az egyetem fegyelmi bizottságának határozata szerint a két oktató az egyetem szétzúzására, destabilizálására törekedett, megrongálták az intézmény javait, a sajtón keresztül uszítottak, becsmérelték az egyetemet, sértegették az egyetem vezetését, és kétségbe vonták

azt is, hogy az egyetemen létezik magyar nyelvű oktatás. Ezek általános megfogalmazások, mik voltak ezek a durva lépések az önkéntes részéről a gyakorlatban?

Hantz Péter: Például az, hogy amikor kitétem az inkrimináló táblákat az egyetem falára, akkor engedély nélkül szöveget vettem a falba. És hogy nyilatkozatainkban azt mondtuk el, ami az egyetemen a valóság, ez pedig nem mindig egyezik azzal a képpel, ahogy az egyetem vezetősége próbálja megjeleníteni az oktatási intézményt.

Kovács Lehel: Az Európai Parlamentben például hangoztatták, hogy az egyetem tele van háromnyelvű feliratokkal.

(Folytatás a 14. oldalon)

Magyarország és Szlovákia egy január 15-én aldírt pályázattal közösen terjeszti fel a komáromi erőrendszert a Világörökség-listára. A dokumentumot, amely az „Erőrendszer a Duna és a Vág folyók torkolatánál Komárom-Komárom városokban” címet viseli, január 31-ig juttatják el az UNESCO Világörökség Bizottságához. Az erőrendszer kiépítése 1809-ben kezdődött és 1877-ig tartott. Felújítása és hasznosítása Komárom dédelgetett tervei közé tartozik. (SITA-FELVÉTELEK)

Rendezni kell sorainkat

A SZABAD ÚJSÁG három kérdésére –

így hol erősebb, hol mérsékelt kritikával próbálták elérni, hogy a dolgok menete

A Felvidéken jártak az állásukból menesztett kolozsvári tanárok

A Selye Egyetemet tekintik példának

(Folytatás az 1. oldalról)

Mi is elmentünk Strassbourgba, fotókiállításra dokumentáltak, hogy ez nincs így, erre otthon megvádoztak bennünket, hogy rontottuk az egyetem jó hírnevét. És persze, kényelmetlen és a román kormány számára is, mert a nemzetközi szinten magyarizálnia kell.

Az erdélyi magyar felsőoktatás

● Romániában milyen lehetőségek vannak az állami egyetemeken a magyar nyelven történő tanulásra?

Kovács Lehel: Erdélyben három olyan felsőoktatási intézmény működik, ahol jelentős mértékű állami finanszírozású magyar nyelvű képzés is folyik. Az egyik a Marosvásárhelyi Színházművészeti Egyetem, a másik az ugyancsak Marosvásárhelyen lévő Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, a harmadik pedig a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem, ahol mi is tanítottunk. Ez utóbbiban körülbelül hétezer magyar diák tanul, közülük a nappali tagozatosok száma négyezer.

Hantz Péter: A számnakl maradva tudni kell azt is, hogy Romániában 6,6% a magyarok aránya, de csak 1,6%-nyi egyetemista tanul magyarul az egyetemeken. A Bolyai Kezdeményező Bizottságot azért hoztuk létre, hogy önállóan egy romániai magyar felsőoktatási intézmény működjön, ahol jelentős mértékű állami finanszírozású magyar nyelvű képzés is folyik. Az egyik a Marosvásárhelyi Színházművészeti Egyetem, a másik az ugyancsak Marosvásárhelyen lévő Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, a harmadik pedig a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem, ahol mi is tanítottunk. Ez utóbbiban körülbelül hétezer magyar diák tanul, közülük a nappali tagozatosok száma négyezer.

● Az erdélyi magyarság is kinyilvánította ennek szükségességét?

Kovács Lehel: Igen, többször is, nyilatkozatokkal, szervezkedéssel, de még tüntetésekkel is. Tavaly májusban például megszerveztünk egy fórumot, ezen részt vettek a civil szervezetek, képviseltetve magát az egyház, a Babes-Bolyai Egyetem és az RMDSZ is. Célunk az volt, hogy stratégiát állítsunk fel az erdélyi magyar oktatástügy ér-

dekében. A civil szervezetek és az egyházak részéről egyértelmű volt, hogy önálló magyar egyetemem kell gondolkodnunk, az RMDSZ is aláírta a megfogalmazott dokumentumot, de néhány lényeges módosító javaslatot kieszközölt az aláírás előtt.

Az RMDSZ és a magyar egyetem

● Amikor menesztették önöket, az RMDSZ milyen álláspontot képviselt?

Kovács Lehel, Malina Hedvig és Hantz Péter Dunaszerdahelyen

Kovács Lehel: Amikor híre ment az elbocsátásunknak, Markó Béla ugyan elmondta, hogy azért ez mégsem volt teljesen helyes lépés az egyetem részéről, azt követően viszont mély hallgatásba burkolódott. Röviden összefoglalva, az RMDSZ a nyilatkozatok mellé semmilyen gyakorlati politikai lépéseket nem tett.

● Az RMDSZ tagja a román kormánykoalíciónak, elnöke pedig Románia miniszterelnök-helyettese, ebből kifolyólag lehetne talán befolyása a történések alakulására...

Kovács Lehel: Igen, és a kérdést kibővíteném még egy fontos tényre, Markó Béla éppen az a miniszterelnök-helyettes, aki a tanügyet is felügyeli. Tehát az RMDSZ közel áll a tözhöz, hiszen az oktatástügyi kérdések egyértelműen Markó hatáskörébe tar-

toznak. Az RMDSZ szerint azonban az önálló magyar egyetem most nem prioritásuk, hanem a kisebbségi törvény elfogadatása élvez elsőbbséget. Mondják, majd ha ezzel sikerrel járnak, akkor elkezdhetnek foglalkozni az önálló magyar egyetem ügyével is.

Hantz Péter: A teljes képhez tartozik, hogy az RMDSZ-nek 2004-ben már csaknem sikerült kiharcolnia a magyar karokat a Babes-Bolyai Tudományegyetemen, csak ezt a törekvést meghí-

tozták azok a magyar rektorhelyettesek (tehát belső áru-olónk is vannak!), akiket végül sikerült megbuktatnunk. Azonban a kormányban való részvételével az RMDSZ nem használta ki a lehetőségeit, alapvető politikai hibákat követelt el, nem indokolt engedményeket adott, és így nem lettek magyar karok a Babes-Bolyai Tudományegyetemen.

Romániai helyzetjelentés

● Pár napja, e hónap elsejétől Románia az Európai Unió tagjává vált, ezzel az

erdélyi magyarság integrációja is teljesült. Nincs eufória, teljes elégedettség? Akarják az autonómiát is?

Hantz Péter: Teljesen egyértelmű az igény Székelyföld területi autonómiájára (ezek gyakorlatilag azok a falvak, városok, ahol Romániában a magyarság többségben van), az egész Erdélyi magyarság kulturális autonómiájára és az önálló magyar Bolyai Egyetem létrehozására is.

● Itt újra fel kell tenni a kérdést: és az RMDSZ?

Kovács Lehel: Erdekés helyzet alakult ki az autonómiával kapcsolatban. Az RMDSZ ugyanis ezzel kampányolt, sőt benne van a programjában is. Választási kampányukban például megtekették a Kovászna megyénéél kitétték a Székelyföld táblát (amit aztán a karhatalom buldózerekkel tüntetett el). De más a kampány, és más a politikai gyakorlat. Amikor példánál nemrég nem hivatalos népszavazásra került sor az autonómia ügyében, akkor az RMDSZ - furcsa módon - elhatárolódott ettől, nem tartotta jó ötletnek.

Magyarországi reagálás

● Elbocsátásukkal a magyarországi sajtó is bőven foglalkozik. Milyen támogatásban részesülnek az „anyaországtól”?

Hantz Péter: Örömmel mondhatom, hogy nem csak Német Zsolt, az Országgyűlés külügyi bizottságának elnöke, és nem csak a jelenlegi ellenzék állt mellénk, hanem az összes parlamenti párt képviselőjének az aláírása rákerült a bennünket támogató dokumentumra. Ezt már csak azért is jelentős eredménynek tartjuk, mivel köztudott,

Tények az erdélyi magyar felsőoktatás ügyében

1990-ben az erdélyi magyarság tízezres utcai tüntetéseken követelte az önálló romániai magyar oktatási hálózat megteremtését, a magyar tannyelvű állami egyetem újraindítását. 1992 és 1997 között a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) több mint 600 000 aláírást gyűjtött össze ugyanezen célok támogatása érdekében - egy demokráciában ez önmagában elég indok lett volna olyan kérések teljesítéséhez, melyek nem sértik mások érdekeit. 2001-ben két, még 1998-ban benyújtott törvénytervezetet utasított el a román parlament, melyekben az állami, magyar tannyelvű Bolyai Egyetem újraindítását követelték a magyarság képviselői. Ugyanabban az évben a Román Hírszerző Szolgálat a nemzetbiztonságot veszélyeztető tényezők közé sorolta az önálló magyar felsőoktatás megteremtésének szándékát. 2005 októberében Erdély négy városában több ezer ember vonult az utcára egyeztetéssel a követelésekkel. 2005 decemberében a Babes-Bolyai Tudományegyetem 149 oktatója, az érintett tanárok 83%-a beadványban követelte, hogy magyar tannyelvű természettudományi, humántudományi, valamint társadalom- és gazdaságtudományi karok jöjjenek létre az egyetemen, ugyanakkor az Európa Parlament országjelentése is sürgette a magyar felsőoktatás fejlesztését, és az ehhez szükséges anyagi alapok biztosítását. A BBTE a három magyar kar létrehozásának akadályozásával a román oktatási törvény 123. paragrafusát, valamint az egyetem Chartáját is sérti. Habár a román oktatási törvény lehetővé teszi magyar karok indítását már meglévő egyetemeken, nem ad lehetőséget állami magyar egyetem indítására. 2006 februárjában 80 nemzetközi elismertségnek örvendő professzor, köztül 11 Nobel-, Fields- és Wolf-díjas tudós kérte a Bolyai Egyetem újraindítását, Petíciójukra, melyet Románia elnökének és miniszterelnökének, valamint az Európai Bizottság elnökének címeztek, nem érkezett válasz.

A többségi intolerancia szószólói - akik között szép számmal találunk magyar egyetemi oktatókat is - gyakran hazugságokkal, illetve hamis érvek hangzatosával próbálják a magyar felsőoktatás önállósulását gáncsolni. Félrevezető elemzéseket tudatosan a helyzetet nem, vagy csak féltudatosan ismerő közönségnek szánják, azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy előítéleteket keltsenek a magyar nemzetiség törekvéseivel szemben. Éppen ezért szükségesnek tartottuk az egyetemi autonómiával kapcsolatos legfontosabb ellenérveket és azok cáfolatát összefoglalni.

(Kivonat a Hantz Péter és Kovács Lehel István részéről szerkesztőségünknek átadott dokumentumcsomagból)

A komáromi egyetem példája

● Térjünk rá felvidéki újkora. Milyen célból érkeztek ide?

Kovács Lehel: Tapasztalat-szerzés és információcsere céljából, hiszen sok a párhuzam a felvidéki magyarság és az erdélyi magyarság törekvései között. A komáromi Selye János Egyetemet mi akár modelként is tekinthetjük, képletesen szólva: a jövő Bolyai Egyetemét is láthatjuk benne. Többször jártam már ott, és nagyon örülök annak, hogy amikor vissza-visszajövök ide, jól látható fejlődést észlelek a Selye János Egyetem működésében - új konferenciaközpont, új könyvtár stb. Ez egy járható út, biztos vagyok abban, hogy sikereik, haladásuk kulcsa, hogy önálló egyetemről van szó, saját maguk határozzák a fejlődés irányát.

● Önök itt több társadalmi-kulturális rendezvényen vettek részt, közéleti személyekkel folytattak eszmecsereket, és találkoztak Malina Hedviggel is, a nyitrai magyarvervési eszt szennvedő alanyával...

Hantz Péter: Mi kezdeményeztük ezt a találkozót. Én szolidaritásból is találkoznék akartam vele, nekem is van olyan „élményem”, hogy leütöttek, és ennek körülményei a mai napig ismeretlenek a számomra. Ő és mi közöttünk - bár nemünk egészen más körülmények miatt vált ismertté - ott is párhuzam vonható, hogy míg egyes román nyelvű lapok minket Románia legnagyobb közelségei között

emlégetnek, addig Hedvignek is ilysmivel kell szembesülnie itt, Szlovákiában. A sajtó szerepét figyelve megállapíthatom, hogy annak olykor sikerül a legnagyobb képtelenségeket is elhárítani az emberekkel. Mi talán jobban tudjuk magunkat védeni, nem csak azért, mert sportember vagyok, búvárkodom, pilóta vagyok stb., hanem mi ketten vagyunk. A barátságos hangulatú beszélgetésen feljajlanított Hedvignek, ha úgy gondolja, hogy tapasztalatainkkal, kapcsolatainkkal segíteni tudunk, akkor szóljon nekünk.

Csak magunkra számíthatunk

● Önök külföldi támogatásban is részesültek, sőt erköcsi elismerésekben is, mint például a Julianus-díj, az Amerikai Magyar Szövetség közleményben ítétele a Babes-Bolyai Egyetemen történt jogsértéseket. Önök Strassbourgba is elmentek, ahol a magyar európai-parlament képviselői támogatását is élvezhették. Ott járva miképp látták, az EU segítheti az önök törekvéseit az erdélyi magyar önálló egyetem létrehozása érdekében?

Hantz Péter: Nekem az az érzésem, hogy az EU-nak Romániát tekintve nem az erdélyi magyar egyetem az érdeke, hanem az, hogy ott csend legyen. Az EU-tagság ugyan nyújt eszközöket a magyar nemzet törekvéseire, de - bár közhely, ám ez a helyzet - jogos igényeinket helyettünk senki sem valósítja meg.

ORISKÓ NORBERT